

አብ ናይ ሜ/ጀነራል ጻድቃን ገ/ትንሳኤ ጽሑፍ ዝቐረበ ርኢቶ!

የሐንሰ አብርሃ

ሐምሌ 26/2016

አቐዲመ ሜ/ጀነራል ጻድቃን ገ/ትንሳኤ እዋናዊ ዛዕባ አልዒሉ ብምዝታዩን ሓሳብ ክንለዋወጠሉ ብምቕራቡን ከመስግኖ ይደሊ። አብ ሃገርና ዝተፈላለዩ ከባብታት ዝተረከዩ ናዕብታትን ዘይምቕድዳውን ካልእ መልክዕ ከይሕዙ ቅልጡፍ ዝኾነ መፍትሒ ንክግበረሉ ሓሳብ ምቕራቡ ካብ ሓደ ግዱስ ዜጋ ዝሕሎ ተግባር ስለዝኾነ ክምስገን ይግባእ። ከምኡውን መሪሕ ውድብና ህወሓት ዝጀመሮ አንጻር ጭቆና ቃልሲ ሓደ ካብቶም መሪሕቲ ኮይኑ ብምግልጋሉን እጃሙ ብምውፋዩን የቐንዩልና ክብል ይደሊ።

ነቲ ዝቐረበ ጽሑፍ ሓደ ብሓደ እናልዓልኩ ኮመንታሪ ምቕራብ አድላዬ ስለዘይመሰለኒ፤ ምናልባትውን አብ ሓደ ሓደ ዛዕባታት ዕምቆት ዘለዎ አፍልጦን ሓበሬታን ስለዘይብለይን ዝተወሰና ሓሳባት ብምልዓል ጥቕሉል ዝኾነ ርኢቶ ከቐርብ።

እቲ በዓል 33 ገጽ ጽሑፍ ብናተይ ርኢቶ እንትጥቕለል፤

1. ህወሓት/ኢህወደግ ዓዲ ዝመርሕ ዘሎ ብሓይሊ ምክልኻል ሃገርን ሓይሊ ጸጥታን አቢሉ ብምፍርራሕ እምበር ናይ ህዝቢ ተቐባልነት የብሉን፤
2. ኢህወደግን ንሱ ዝመርሖ መንግስትን አብ ቁጠባ ኢትዮጵያ ካብ መጠን ንላዕሊ ኢድ አእታውነትን ጽዕንቶን ይገብር አሎ፤
3. አብ ሃገርና ነጻን ግልጽን መረጻ ተገይሩ አይፈልጥን፤ መንግስትን ፓርቲን ይተሓዋወስ አሎ፤

- 4. ህዝቢ ትግራይ ጸረ ዲሞክራሲ ንዝኾነ ውድብ ሓላዊን ተጣባቂን ክኾን የብሉን፤ (implicitly ሕዝቢ ትግራይ ጸረ ዲሞክራሲ ንዝኾነ ውድብ ህወሓት ይጣበቅ ኣሎ ዝብል ይመስል፤)
- 5. ሕገ መንግስቲ ንይስሙላ ዝተቐመጠ እምበር ኣብ ተግባር ኣይወግልን፤ ዝብል ኮይኑ እዚኣምን ከምዚኣም ዝኣመሰሉን ሣዕባታት ዝፈጠሮምን እናተዋህለሉ ዝመጹን ጸገማት ሃገርና ናብ ከቢድ ቅልውላው ክትኣቱ ገይሮምዎ ይብልሞ፤ እዞም ጉዳያት እዚኣቶም እንተዘይተፈቲሑም ሃገርና መምለሲ ናብ ዘይብሉ ቅልውላው ክትኣቱ እያ ዝብል እዩ፡፡

ኣብ ላዕሊ ከምዝገለጽኩዎ እቲ ጽሑፍ ምቕራቡ ወድግዊ ኮይኑ፤ ነገር ግን ኣብ መደምደምታታትን ናብ መደምደምታ ኣብ ዘብጽሑዎ መበገስታትን ኣፈላላይ ኣለኒ፡፡

ብሣዕባ ናይ ሐደ ፓርቲ ባህርይን ፖለቲካዊ ኣካይዳን ቅድሚ ምዝታይ እቲ ፓርቲ ታይ ዓይነት ቅዋም ወይ ፕሮግራም ኣለዎ፤ ብምንታይ ዓይነት ፖሊሲኽ ይምራሕ ኢልካ ምርኣይ ናይቲ ፓርቲ ባህርይን ኣካይዳን ንምፍላጥ ኣገዳሲ ጉዳይዩ፡፡

ካብዚ ብምብጋስ ኢህወደግ ብዲሞክራሲያዊ ማእኸላውነት ዝምራሕ ወያኔ ዲሞክራሲ፤ ናይ ምጣነ ሃብታዊ ፖሊሲኡ ድማ ልምዓታዊ ዲሞክራሲያዊ መንግስቲ ዝብል እዩ፡፡ ከምዝፍለጥ እቲ ናይ ልምዓታዊ መንግስቲ ፖሊሲ ንሕና ዝጀመርናዮ ኣይኮነን፡፡ ብተደጋጋሚ ከምዝተገልጸ ንኒኮርያ፤ ታይዋን፤ ሲንጋፖር፤ ምስዝተወሰነ ኣፈላላይ ድማ ቻይና ነዚ ፖሊሲዚ ተግባረናኦ እየን፡፡ ቻይና ድማ ስጋብ ሐዚ ትትግብሮ ኣላ፡፡ (ምናልባት እቲ ናህና ፖሊሲ ካብዘን ዝተጠቐሳ ዓድታት ፖሊሲ ብዋናነት ዝፈልዮ ንሕና ዲሞክራሲ ዝብል ስለዝወሰኸናሉ እዩ፡፡) መጀመርያ ልምዓትዶ ወይስ ዲሞክራሲ ኣብዝብል ክርክር ናይ ባዕሉ ተራ ስለዘለዎ ንሕና ክልቲኡ ኣጣሚርና ምኻድና ካብቶም ካልኦት ፍልይ ዘብለና እዩ ኢሊ ድማ ይኣምን፡፡

እዞም ልምዳቸው ያን መንግስታት ዝተበገሱሉ ነናይባዕሎም ዝኾነ ዝተፈላለዩ ምክንያታት እንተሃለዎም፡ እታ ሽቶ ግና ናይ ኩሎም ተመሳሳሊት እያ። ድኸነት ምጥፋእ፣ viable ኢኮኖሚ ምፍጣር፣ ጥንክርቲ ሃገር ምቋም ትብል እያ ነይራ። እዛ ሽቶ እዚኣ ንምስኻዕ ድማ ንኹሎም ሓደ ዝገብሮም ኣካይዳ ተኸቲሎም እዮም። እቲ ናይ ልምዳታዊ መንግስቲ ኣተሓሳስባ ዓብላሊ ኮይኑ ክወጽእ ምግባርን ነዚ ከሳኽዕ ዝኸእል ናይ ፖለቲካ ምህዳር/ሀዋህው ምፍጣርን እዩ።

ናይ ኮርያ ምጣነ ሃብታዊ ምዕባል መስመር ዘትሓዘ ጀነራል ፓርክ ቻንግ ሂ ንኣስታት 18 ዓመታት ኣብ ስልጣን ብምጽናሕ እቲ ኣተሓሳስባ ልምዳታዊ መንግስቲ ናብ ህዝቢ ክሰርጽን እቶም ብድሕሪኡ ዝመጹ መራሕቲ (ናይ ፖለቲካ ፓርቲታት) እውን ነቲ ኣተሓሳስባ ሒዞም ክኸዱን ኣኸኢሉ እዩ። ኮርያውያን ሓደ ቋንቋ ተዛራብን ሓደ ብሔር ዘለዎን ህዝቢ ሒዞም (ከባቢ 20 ሺሕ ዝኮኑ ቻይናውያን ኣለውዎም) ምስ ዓድና እንትነጻጸር ጥጡሕ ባይታ ሒዞም እቲ ኣተሓሳስባ ዓብላሊ ንምግባር ዓሰርተታት ዓማውቲ ወሲዱዎም እዩ። ብናተይ ኣረኣእያ ኢህወደግ ናብቲ ትክክለኛ ናይ ልምዳት ስራሕትን ዓብላሊ ኣተሓሳስባ ከሰርጽን ጭቡጥ ስራሕቲ ዝጀመረ ድሕሪ ተሃድሶ (1994 ዓ.ም) እዩ። ቅድሚኡ ዝነበሩ ዓመታት ይዕበ ይንኣስ ኣብ ምርግጋዕ ዓዲ እዩ ተጸሚዱ ነይሩ። በዚ መሰረት ኢህወደግ ብህዝቢ ተቐባልነት ኣለዎ ወይ የብሉን ዝብል ሕቶ እንትለዓል፣ በቲ ኣብቲ ባይታ ኣረጋጊጽዎ ዘሎ ናይ ልምዳት ስራሕቲ ብቲ ኣብዝሓ ኢትዮጵያዊ ተቐባልነት ከምዘለዎ ዘጠራጥር ኣይመስለንን፣ ብኣንጻሩ እቲ ዝኸተሎ ናይ ልምዳታዊ ኣተሓሳስባ ኣብ ኢትዮጵያ ዓብላሊ ኣተሓሳስባ ንምግባር ገና ተወሰኸቲ ዓመታት የድሊ እዩ ዝብል እምነት ኣለኒ።

በዚ መሰረት ኢህወደግ ብሓይሊ ሚሊታሪ እዩ ዝገዝእ ዘሎ ኣብ ዝብል ዛዕባ ምስ ሜ/ጀነራል ጻድቃን ኣፈላላይ ኣለኒ። ናይ ዘይነቐሕን ዘይማዕበለን ህዝቢ psychological make up እንታይ ከምዝመስል ካባይ ንላዕሊ ይግንዘቦ እዩ ኢሊ ስለዝሓሰብ ናብ ትንተና ኣይኣትውን። ኣረኣእያኡ፣ ዕላምኡ፣ ድሕረ ባይትኡ ወዘተ ብዘየገድስ ብዙሕ መሳርያን ሰራዊትን ንዝሓዘ «የጎበዝ ኣለቃ» እናተኸተለ ዝነበረ

ህዝቢ፣ ምንም ዓይነት ናይ ዲሞክራሲ ከይዲ ዘይፈልጥ ህዝቢ ብሓደ ጊዜ ናይ ዲሞክራሲ መብትኻ ኢዩ ኢልካ ፋሎል ምስዳድ ብወገነይ አዕናዊ ኢዩ። ቅድሚ ከምኡ ምግባርና ህዝብና ክነንቅሕ መሰሉን ግዴታኡን ክፈልጥ ክንገብር ይግባእ ይብል። አብ እዋን ዕጥቃዊ ቻልሲ አብ ክፋል ሰሜናዊ ሃገርና እዚ ከይዲ እዚ ነይሩ እዩ ግን ንኹሉ ኢትዮጵያ ዘካለለ ነይሩ ክብል አይክእልን።

ብናተይ እምነት አብ ዝሓለፉ 25 ዓመታት ብርክት ዝበሉ ስራሕቲ ዋላኳ እንተተሰርሑ ህዝቢ ኢትዮጵያ ነቲ እንምነዮ ዲሞክራሲ ብዝግባእ ተቐቢሉ ክምርሐሉ አብ ዘኸእል ደረጃ በጹሑ እዩ ዝብል እምነት የብለይን። ሐዚውን ብዙሕ ህዝብና ስልጣን አብ ኢዱ ከምዝኾነ ብአግባቡ ተረዲኡ እዩ ኢልካ ምውሳድ አጸጋሚ እዩ፤ ሐዚውን ጥንኲራት ኢንሱቲትዩሽንስ ስጋብ ዝፍጠራ መንግስቲ ጉልበት ዘለዎ ምዃኑ፣ ንዘጥፈኦ ዝቐጽዕ ምዃኑ ክፈልጥ እንተዘይተገይሩ ብዙሕ ሰብ መንግስቲ የለን ኢሉ ክአምንን ካብ ቁጽጽር ወጻኢ ዝኾነ ናዕቢ ክፍጠርን መንገዲ ምኸፋትዩ ዝኾን። ምክንያቱ ግልጹ እዩ፤ መብዛሕትኡ ህዝብና ዝለመዶን ናብ መንነቱ ዝተዋሃዶን እዙይ ስለዝነበረ፣ ንአማኢት ዓመታት ዝነበሮ አተሓሳስባን እምነትን አብ ውሽጢ 25 ዓመታት ክፍታሕ ኢዩ ኢልካ ምውሳድ ብናተይ እምነት ጌጋ እዩ። አብ ቤልጅየም ዝነበር ሓደ ዓርከይ ዘጸወተኒ ምጥቃስ አገዳሲ ይመስለኒ። ድሕሪ ናይ 1997 ዓ.ም መረጸ ዶ/ር ብርሃኑ ነጋ አብ ቤልጅየም ለቮን ከተማ አኼባ አካይዱ ነይሩ። አብቲ አኼባ ተቐወምቲ ብዙሕ ድምጺ ከመይ ረኺብኩም ዝብል ሕቶ ቀሪቡሉ እንትምልስ ከምዚ ኢሉ፤ ብዙሕ ድምጺ ዝረኽብና ናይቲ ህዝቢ ባህሊ ሓገዝ ጌርና ኢና፣ ብፍላይ አብ ክልል አምሓራ እቲ ህዝቢ መንግስቲ ሓይልን ስልጣንን ስለዘለዎ ተቐወምቲ ሕጋዊ ዘይኮነ ምንቅስቃስ እንተገይሮም ክአስሮም እዩ ዝብል እምነት ነይሩዎ፤ ይኹን እምበር መንግስቲ ወቐሳ ከይበጽሑ ብዝብል ዋላ ዘይግባእ ነገር እንተፈጸምና ስጉምቲ ካብ ምውሳድ ተቐጠቡ ነይሩ፤ በዚ ምኸንያት መንግስቲ ተዝነብር ከምዚ እናገበርና ሱቕ ኢሉ አይምረአየን፤ መንግስቲ ስለዘየለ ንዓና ምረጹ ብዝብል መለዓዓሊ ጌርናዮ በዚ ምኸንያት ድማ ስዒርና፣ ዝብል መልሲ ሂቡ። እዚ እቲ ህዝብና ሐዚውን እንተኾነ

አብ ስልጣንን ጉልበትን ዘለዎ አተሓሳስባ ብዝግባእ ደረጃ ዘይተቐየረ ምዃኑ እዩ። ነዚ ድማ እዩ አብዘይማዕበለ ዲሞክራሲን፣ ህዝብን ሰላምን ምርግጋዕን ክሰፍን እንተኾይኑ መንግስቲ ጉልበት ከምዘለዎ ከርእይ ናይ ግድን ዝኾን፣ እዚ ማለት ግን መንግስቲ ዓቕሙ ብዘይ አግባብ ይጠቐም ማለት አይኮነን፣ ናይቲ ህዝቢ ንቕሓት አብቲ ዝድለ ደረጃ ስጋብ ዝበጽሕ deterrence ከም ሓደ ስትራቴጂ ምጥቃም ናይ ግድን ይኾን። መንግስቲ ከምዘይ ብምግባሩ እናፈራርሓ እዩ ስልጣን ሓዙ ምባል ኔጋ እዩ። መንግስቲ deterrence ከም ሓደ ስትራቴጂ ስለዝተጠቐመ ተቐባልነት የብሉን ናብ ዝብል ብጣዕሚ ርሑቕ መደምደምታ ዝወስደናውን አይመስለንን። ሰብ አብ ከባቢኡ ቤት ትምህርቲ፣ ጥዕና ጣብያን ተኸፊቱለ፣ ክአቲን ክወጽእን ናይ ሰላም አየር እናተንፈሱ፣ ንማንም ግልጺ ዝኾኑ ተጨባጭ ናይ ልምዓት ዓወታት እናተራእዩ፣ አፈራሪሑ እዩ ዝገዝእ ዘሎ ናብ ዝብል መደምደምታ ምብጻሕ ነቲ ህዝቢ ከም ምጽራፍ ገይረ እየ ዝወስደ። ህዝቢ ትግራይ ጸረ ዲሞክራሲ ዝኾነ ውድብ ሓቕፉ ይኸድ አሎ ትብል ዛዕባውን ምስዚኣ ሓቢራ ተትረኣ ጽቡቕ ይመስለኒ።

መንግስቲ አብ ቁንጣ ሚንጢ ስራሕ ክአቲ የብሉን ዝብል ሓሳብ ይስማዕማዕ እየ። ግን ድማ ዓበይቲ ፕሮጀክታት አብ ምምራሕን ፋይናንስ አብ ምግባርን አብቲ ዘለናሉ ብርኪ ዕብየት ናይ ግድን እዩ። ንሱ ስለዝኾነ ድማ እዩ ናይ ዓዲ ውሽጥን ወጻእን ሰብ ሃብቲ አብ ዓድና ኢንቨስት ዝገብሩ ዘለው። መንግስቲ ብፍላይ አብተን ናይ መሰረተ ልምዓት ስራሕቲ እንተዘይዋፈር እዚ ሓዚ ንሪኦ ዘለና በዓል ሃብቲ አብ ዓድና አይምሃለወን ብዝብል ሓሳብ ሜ/ጀነራል ጻድቃን ውን ዝስማዕማዕ ይመስለኒ።

ሜ/ጀነራል ጻድቃን ኒዮ ሊበራሊዝም ንዓድና አይጠቅምን ኢሉ ይአምን። (ገጽ 10) እርግጽኛ እየ ናብ ሶሻሊዝም ንመለስ ዝብል ቅዋም ስለዘይህልዎ እታ ዘላ ዝሓሸት መማረጺት እታ መስመር ልምዓታዊ መንግስቲ ምኽታል እዩ። ንሳ ድማ ከምቲ ልዕል ክብል ዝገለጽኩዎ ከይዲ ስለዝኾነ እቲ እንሓስቦ ደረጃ ልምዓትን ምዕባለን ንምጭባጥ ናይ ባዕሉ ጊዜ ክወስድ እዩ፣ በብዙሕ መለክዒ ግን እቲ

ጀሚርናየ ዘለና መገዲ ናብቲ እንደልዮ ቦታ ከብጽሐና እዩ ይብል። ምስቲ ዘሎ ኩነታት ምዝንጋዕ አየድልን፣ ቀልጢፍና ክነሳኸያ ይግባእ ብዝብል እንተኾይኑ ግን ንኹልና ዘስማዕመዐና ይመስለኒ።

እቲ ሳልሳይን ዋና መልዓሊ ጉዳይን ኣብ ሃገርና ዝተፈላለያ ከባቢታት ተላዒሊ ዝነበረ ናዕብታት ኣብቲ ናይ ሜ/ጀነራል ጻድቃን ጽሑፍ ልዕልቲ ዝግብኦ ተጋኒኑ እዩ ቀሪቡ ዝብል ርኢቶ አለኒ።

ሜ/ጀነራል ጻድቃን አጸቢቐ ከምዝፈልጦ ኣብቲ ጽሑፉውን ከምዝገለጸ ሃገርና ኣብ ታሪኻ ፌዴራላዊ ዝበሃል ስርዓት አይነበራን። ወይ ኣብ ትሕቲ ሓደ ንጉስ ወይ ንጉሰነገስት ወይ ድማ ኣብ ትሕቲ ውልቀ መላኺ ስርዓት ዝነበረት ሃገር እያ። ምስቲ ህልውን ጭቡጥን ኩነታት ሃገርና ድማ ፌዴራላዊ ስርዓት ምትካሉ ትኸክለኛ ውሳኔ እዩ ይብል። ቋንቋን ብሔርን መሰረት ዝገበረ ስርዓት ፌዴራል ኣብ አውሮፓ ኣብ ስዊትዘርላንድን ቤልጅጅምን ዝነበረን ዘሎን እንትኾን ኣብ ሃገርና ግን ንመጀመርያ ጊዜ ዝተአታተወ ስርዓት እዩ። ኣብ አሜሪካ ኮነ ኣብ አውስትራልያ፣ ኣብ ካልኦት ዓድታትን ናብ አሃዳዊ ስርዓት ዝቐረበ ፌዴራል ከመይ ገይረን ከምዘተግበረኦ ርዳእ እዩ። እምብለይ ዝበለ እናለመንካ ከይኮነስ እናወገድካ እዩ እቲ ሐዚ እንሪኦ ዘለና ዓዲ መስሪተንኦ። ናብዚ ደረጃዚ ስጋብ ዝበጽሓ ግን ካብቲ ኣብ ዓድና ንሪኦ ዘለና ናዕብታት አዝዩ ዝሓየለ፣ ዝተፈለየን ዝዓበየን ጎንጽታት እዩ ነይሩወን። ኣብታ ምዕብልቲ ሃገር ቤልጅጅምኳ አማኢት ዓመታት ዘቐጸረ ከይዲ ክነሱ፣ ኣብ ቀረባ እዋን ነታ ዓዲ ንአስታት ክልተ ዓመታት መንግስቲ አልባ ዝገበረ ምፍሕፋሕ አንኒፍዋ እዩ፣ ስጋብ ሐዚውን ኣብ ሞንጎ ፍላንደርስን ዋሎንያን ሓያል ጎንጺ አሎ።

ስለዚ ሓዱሽ ዓይነት ስርዓት እንትነተአታቱ ገሊኡ ብፍላጡ ገሊኡ ድማ ብገርሁ ዝተፈላለዩ አጀንዳታት እናልዓሉ ምጉናጽ ዘይተርፍ እዩ። ከምቲ ኢህወደግውን ብተደጋጋሚ ዝገልጸን ሜ/ጀነራል ጻድቃንውን ዝጠቐሶን ናይቲ ህዝቢ ፖለቲካውን ቁጠባውን ሕቶታት ብአውርኡ ተመሊሶም ዝሓደሩ ስለዝኾኑ፣ ኣብቲ መሓውር

ውድብ ዘለው ናይ አሰራርሓ ሃንፋት እንተተቆሪሮም፣ ዋላ ጎንጸ ክለዓል ዝደልዩ አካላት እንተሃለው ቅሂሞም ክተርፉ እዮም ዝብል እምነት አለኒ። እዙይ ማለት ግን ምዝንጋዕ የድሊ ማለት አይኮነን።

አብተን መፍትሒ ተባሂለን ዝተቐመጣ ብፍላይ ድማ ስርዓት ዴሞክራሲ ምስፋን ዝብል ዝቃወሞ አካል ዘሎ አይመስለንን። እቲ ተጀሚሩ ዘሎ ምስፋን ስርዓት ዴሞክራሲ እንተስ ብጉያ እንተስ እናተሳለና አብ ጫፍ ክበጽሕ አለዎ። ይኹንምበር ዴሞክራሲ ንዓይ ከይዲ እዩ። ነቲ ህዝቢውን የድልየካዩ ኢልና ንህቦ ዘይኮነስ የድልየኒ ኢሉ ዝሓቶዩ ክኾን ዘለዎ። እቲ ህዝቢ ንቐሓተ ደረጃኡ እናዓበዩ ክኸድ ከሎ በታ ዝሓታ መሰል ልክዕ ዝሕተታ ግዴታውን ከምዘላቶ እናተገንዘቦ ክኸድዩ። መሰል ምስ ግዴታ ተጣሚረን ከምዝኸዳ ክርዳእ እዩ። ዘላቂ ዝኾነ ዴሞክራሲ ክህሉ እንተኾይኑ ኩሉ ሰብ ንዝሰርሖ ስራሕ ተሓታቲ ከምዝኾንን ሓላፍነት እናወሰደን ክኸድ ተዘይተገይሩ «መሰሉ» ጥራሕ እናበልና ምኻድ ናብ ዝገደደ ጸገም ከእትወና እዩ ዝብል እምነት አለኒ።

አብ ሕገ መንግስቲ ዝርከቡ ሰብአውን ፖለቲካውን መሰላት ዘይምትግባር ከም ሓደ ጸገም ተገሊጹ አሎ። አብቲ ሕገ መንግስቲ ዝተቐመጡ ጉዳያት ብእርይ ቁጽር ዘይተተግበሩ ይህልዉ ይኾኑ፤ ብናተይ አረአእያ ግን እተን ቀንዲ ናይ ፖለቲካውን ሰብአውን መሰላት ተኸቢረን እየን ይብል። ከምቲ ሜ/ጀነራል ጻድቃን ዝበሎ ultimately ሓደ ስርዓት ድልዳል እዩ ዝበሃል፤ ሓንቲ ሃገር ዝተረጋግፀት እያ ትበሃል ህዝቢ ነቲ ስርዓት አብ ዝደለዩ ጊዜ ናብ ስልጣን ዘደይቦ አብዘይደለዩ እዋን ድማ ዘውርዶ እንትኾን እዩ። እዚኣ ንክትኮን ግን ትኹረት ዘድልየን ቅድመ ኹነታት አለዎ። እታ ሓንቲ ቅድመ ኹነት እቲ ህዝቢ ዝተምሃረን ዝነቐሓን ክኾን አለዎ፤ እታ ካልአይቲ ድማ እቲ ህዝቢ አብ ድልዳል ኢኮኖሚያውን ማሕበራውን መሰረት ደው ክብል አለዎ። አብከምዚ ኩነታት ዘይርከብ ህዝቢ ክሙክር እንተኾይኑምበር ብዘላቐነት ሓለቓ ናይቲ ስርዓት ክኾን አይኸእልን። ታሪክ ከምዝነግረና ነዚኣን ዘየማለእ ህዝቢ ፋሽሽት ዝኾኑ ሰባት ክድግፍ ይኸእል (ህዝቢ ጣልያ ንሙሶሎኒ)፤ ናዚስት ዝኾኑ ሰባት ክድግፍ ይኸእል (ህዝቢ ጀርመን

ንሂትለር)፤ አብ ዓድናውን አብ 1997 ዓ.ም ቅልቅል ኢሊ ዝነበረ ተርእዮ ዘይነቕሓን ድልዱል ኢኮኖሚያዊ መሰረት ዘይብሉን ህዝቢ ንስሕተት ዝተጋለጸ ምዃኑ ዘርእየ እዩ። ብሓፈሻ ግን እንክተሎም ዘለና አንፈታት ቀስ ብቐስ ናብዚ ደረጃዚ ከብጽሑና ዝክእሉ እዮም ይብሉ።

አብ ዓድና ናይ ፖለቲካ ፓርቲታት ሕጽረት አሎ ዝብል እምነት የብለይን። አብ ዝሓለፈ መረጃኳ ልዕሊ 57 ፓርቲታት ተወዳዲረን እየን። የግዳስ አነ ዘሰክፈኒ ኩነታት እቶም ዘለው ተቐወምቲ ፓርቲታት መበገሲኦም ወይ ናይ አባሕንይ ስልጣን ተወሲዱኒ ኢሊ ነቲ ዝተወሰደ ስልጣን ከምልስ ወይ ድማ ቦታ ዝተረኸበት አጋጣሚ ስልጣን ብምሓዝ ጊዜያዊ ጥቕሚ ንምርካብ ተዘይኮይኑ ሃገራዊ ዕላማ ሒዙ ኢትዮጵያ ነቲ ሓዚ ጀሚራቶ ዘላ ልምዓት ብዕጽፊ ከዕቢ ዘክእል፤ ነቲ ውጥም ቅልቅል ዝብል ዘሎ ዘይምትእምማን ክፈትሕ ዘክእል ራእይ ሒዙ ዝቐረበ ፓርቲ አይረክብኩን። መብዛሕቲኦም ፓርቲታት አብታ እዋን ምርጫ ዋጭ ዋጭ ኢሎም ብድሕሪኡ ናብይ ምክዝእትው አይፍለጥን። ኢህወደግን አጋር ውድባትን ዘየካለልዎ ክፋል ሕብረተሰብ አሎ ኢሊ ዋላኳ ተዘይአመንኩ ዝተፈለየ ሓሳብ ዘለዎም ሰባት ንምሕቋፍ ብዝብል ተበግሶ አብ ፓርላማ ብውሳኔ እንተስ 10% ወይ 20% ወንበር ንተቐወምቲ ሓይልታት እንተዝወሃብ ብብዙሕ መልክዕ ንምዕባል ፖለቲካናን ከይዲ ዴሞክራሲናን ሓገዝ ይህልዎ ዝብል ሓሳብ አለኒ።

አብ መወዳእታ አነ ከም መፍትሒ ገይረ ዝወስዶ ነቲ አብዝሓ ህዝቢ ክጠቅም ዝክእል መስመር ምክታልዩ እቲ ትክክለኛ አካይዳ ዝኾን ኢሊ ይአምን። እቲ አብዝሓ ህዝቢ ዝደሊ ወፊሩ ክአቲ፤ ክሰርሕን ሃፍቲ ክእክብን ዘክእሎ ሰላምን ጸጥታን ክፍጠረሉ፤ ደቁ ወይ ክመሃሩ ወይ ድማ ክሰርሑ ዝክእሉሉ ምቕው ባይታ ምፍጣር፤ ናብ ድላዩን ከምድላዩን ክንቀሳቐስ ምቕው ባይታ ምፍጣር፤ ቦታ ዝተቐመጠት ሕጊ ክመርጽን ክምረጽን ምግባር ወዘተ እየን። እዚአን ነቲ መብዛሕቲኡ ህዝቢ ዝምልከታን አድላዩ ዘበለ ጸዕሪ ተገይሩ ድማ ክማለኣን ዘለወን ዋኒናት እየን። መብዛሕትኤን ድማ ተረጋጊጸን እየን። እቲ ህዝቢ ናይ ኢኮኖሚ ዓቕሙ ክድልድል እንተተገይሩ ናይ መንግስቲ ወይ ናይ ፖለቲካ ፓርቲታት

ድፍኢት ከየድለዩ ምስ ጎረባብቲ ክልላትን ካብኡ ሓሊፉ ድማ ምስ ጎረባብቲ ሃገራትን ዕዳጋ ምልውዋጥ ናይ ድግን እዩ። ኣብ ደቡብ ሱዳን ከይዱ ኢንቨስት ዝገብር ትግራዊ ወይ ኣምሓራይ ወይ ኦሮሞታይ ናብ ካሊኦ ናይ ኢትዮጵያ ክልል ከይዱ ኢንቨስት ዘይገብረሉ ምኽንያት ኣይህሉን። የግዳስ ኣብ ዓዱ ውሽጢ ስለዝሰርሕ ዝበለጸ ይኾነሉ።

እቲ ዝተረፈ ተሰሪቕካባ፣ ሃብትካባ ተዘርፊ፣ መሬትካባ ተወሰደ፣ ኣካልላካባ ትኽክል ኣይኮነን፣ ወዘተ ዝብል ቅድሚኡ ሓዘውን ነይሩ፣ ሎሚውን ኣሎ፣ ንቅድሚትውን ክህሉ እዩ። እዚ ውልቃዊ ዝኾነ ጥቕሚ ኣበጊሶም ዝመጽእ ጎስጓስ ስለዝኾነ ካብቲ ናይቲ ኣብዝሓ ህዝቢ ድልየት ተፈልዩ ንበይኑ ዝረከን መፍትሒ ዝቕመጠሉን ይኾን። እዙይ ማለት ግን ብሓደን ክልተን ዝተጀመረ ጎንጹ ብጊዜኡ መፍትሒ እንተዘይተዋሃቡዎ እናለቑኻ ብዙሓት ከደናግር ስለዝኾኑል ብጊዜኡ ክፍታሕ ዝግበኦ ጉዳይ እዩ። ጎኒ ንጎኒ ነቲ መንእሰይ ወለዶ ሓላፍነት እናተሰምየ ክዓቢ ዘኾኑል ትምህርትን ስልጠናን ክወሃብ ይግባእ። ካብዙይ ሓሊፉ ግን ኣብ ኦሮምያ ጎንደርን ቤንሻንጉልን ዝተርከዩ ጎንጽታት ንኢትዮጵያ ክብትናኦ እየን ኢልካ ምውሳድ ምግናን ይመስለኒ። ካብዚ ብዝዓበየ እቲ ዋና ሓደጋ ክኾን ዝኾኑል ኣብቲ ኣመራርሓን ሕብረተሰብናን ዝጥጥዕ ዘሎ ኣተሓሳስባን ተግባራትን ክራይ ኣካብነት ንምውጋድ መንግስቲን ውድብን ኣብ መሓውራቶም ብዘይስክፍታ ስጉምቲ ክወስዱ፣ ህዝቢ ድማ ብኣውርኡ ተዋሳኒን ተጎዳኒን ዝኾን ንሱ ስለዝኾነ ነዚ ጉዳይዚ ንምብዳህ ኣብኡ ኣተኹርና እንተንረባረብ ይብል።

ሰላም

jhonabraha@yahoo.fr